

DATUM
2019-04-05
ERT DATUM
2019-02-06

DIARIENR
2019/31-4
ER BETECKNING
S2019/00497/SF

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Höjda åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem (Ds 2019:2)

Sammanfattning av Statskontorets remissvar

Statskontoret tar i remissvaret ställning till arbetsgruppens övergripande förslag, det vill säga förslagen som redovisas i sammanfattningen under rubriken ”arbetsgruppens förslag i korthet”.

Statskontoret

- tillstyrker att åldersgränser i pensionssystemet och angränsade trygghetssystem knyts till en riktålder
- stödjer inriktningen på övriga förslag, men bedömer att regeringen och riksdagen behöver mer detaljerade ekonomiska beräkningar som underlag för besluten
- anser att analysen av konsekvenserna behöver utvecklas i vissa delar
- anser att det behövs åtgärder för ett hållbart arbetsliv om syftet med de höjda åldersgränserna ska kunna nås.

Statskontoret tillstyrker att en riktålder införs

Statskontoret tillstyrker att dagens åldersgränser i pensionssystemet och angränsade trygghetssystem knyts till en riktålder som utgår från hur medellivslängden utvecklas. Om nivåerna på pensionerna ska upprätthållas behöver arbetslivet förlängas i takt med den ökade livslängden. Ett längre arbetsliv är också en förutsättning för att kunna säkra välfärden.

Vi tar inte ställning till riktålderns exakta konstruktion.

Statskontoret håller med om inriktningen på övriga förslag

Statskontoret håller med om inriktningen på de förslag som är tänkta att träda i kraft 2023 och 2026, men bedömer att regeringen och riksdagen behöver mer detaljerade beräkningar av finansieringen av reformen som underlag för besluten.

Vi är i grunden positiva till de stegvis höjda åldersgränserna för när inkomstgrundad pension respektive garantipension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd tidigast ska kunna lämnas. Detsamma gäller förslagen som innebär att pensionsrelaterade åldersgränser i andra system anpassas till höjda åldersgränser i pensionssystemet och lagen om anställningsskydd. Dagens 65-årsgräns i många socialförsäkringar och förmåner är en viktig förklaring till att den faktiska pensionsåldern inte har ökat så som man skulle kunnat förvänta sig med tanke på den ökade livslängden.

Vi är även positiva till att personer med ett långt arbetsliv fortsatt ska kunna få rätt till garantipension från 65 år ålder om de uppfyller särskilda villkor. Det är angeläget att värna de personer som inte får tillräcklig pension trots att de har arbetat länge. Men vi bedömer att det behövs närmare analyser av hur många som skulle beröras av undantagsbestämmelsen och hur pass träffsäker den föreslagna utformningen är.

Konsekvensanalysen behöver utvecklas i vissa delar

Arbetsgruppens konsekvensanalyser berör flera relevanta och viktiga delar. Men Statskontoret bedömer att regeringen behöver ytterligare analyser för att kunna säkerställa att Pensionsmyndigheten får tillräckliga förutsättningar att genomföra reformen. Vi bedömer också att konsekvenserna för individer och statsfinanserna behöver följas upp vartefter de olika stegen i reformen ska tas.

Pensionsmyndighetens förutsättningar behöver analyseras djupare

Statskontoret bedömer att arbetsgruppens analys av Pensionsmyndighetens förutsättningar att genomföra reformen behöver fördjupas. Förslaget innebär att nya åldersgränser ska införas i pensionssystemet redan nästa år, det vill säga 2020. Det innebär att regeringen innan dess behöver säkerställa att Pensionsmyndigheten kan planera för förändringarna och genomföra effektiva informationsinsatser till allmänheten. Genomförandet kräver också anpassningar i myndighetens it-system. Vår erfarenhet är att anpassningar av it-system ofta tar längre tid än planerat.

Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan behöver analysera vilka behov som finns av en samordnad information till de som berörs av reformen. Även om de två myndigheterna ansvarar för olika delar rör det sig om en och samma reform. Förutsättningarna för en sådan samordning borde vara goda eftersom Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan redan i dag har ett tätt samarbete, till exempel kring it-systemen.

Konsekvenser för individer och statsfinanserna behöver utvärderas

De olika stegen i reformen behöver successivt följas upp och utvärderas eftersom det finns osäkerhetsfaktorer i arbetsgruppens beräkningar. Det gäller såväl förändringar i individers beteenden som effekter på statsfinanserna.

Om reformen ska lyckas krävs insatser för hållbart arbetsliv

Det är angeläget att pensionsgruppens skrivningar om arbetsmiljö- och utbildningsrelaterade åtgärder konkretiseras.¹ Om de höjda åldersgränserna ska leda till att individer också faktiskt arbetar längre krävs att arbetslivet är hållbart. Statskontoret har tidigare framhållit att brister i arbetsmiljön kan vara en orsak till att många inte orkar fortsätta arbeta när de blir äldre.²

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Tillförordnad utredningschef Annika Gustafsson och utredare Jan Boström, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Jan Boström

¹ Pensionsgruppens överenskommelse 2017-12-14 om långsiktigt höjda och trygga pensioner.

² Statskontorets remissvar över SOU 2013:25 Åtgärder för ett längre arbetsliv.